



נעים
שבת

בני האומה | נעים שבת הרב בנימין בויםל

בגשת **בני ישראל** אל הקדש" (במדבר ח, ט). רש"י מרגש אותנו בכל שנה מחדש: "אמר רבי יודן: בא וראה כמה חיבב הקדוש ברוך הוא את ישראל שמזכירין חמשה פעמים בפסוק אחד". והשאלה מתבקשת: מדוע דווקא כאן? מדוע זה המקום והזמן להראות את חיבתו הגדולה של הקב"ה לעם ישראל?

כדי להבין את הדברים לעומק, עלינו להתבונן בהם במבט רחב ומקיף יותר, ולשוב אל ראשית הבריאה ואל תכליתה הנשגבה. לשם מה ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו? בשביל שנעבוד אותו! – נקודה. במקור, היינו אמורים לעסוק כל היום רק בעבודת הקל, הלא זו התכלית ואין בלתה! מדוע, אם כן, במקום להגות בתורה יומם ולילה, אנו עובדים שמונה שעות ביום אצל ה"בוס", ולעיתים אף שעות נוספות? בגין החטא הקדמון. כי גורשנו מגן עדן וקוללנו: "בזעת אפך תאכל לחם"! מאותו יום, א' בתשרי שנת א', אנו נאלצים להתעסק בחומר, בלבנים ובכל עבודה בשדה. יום יבוא, והוא קרוב מאוד, שהעולם ישוב לתיקונו, ונוכל כולנו לשוב ולשבת בבית ה' כל ימי חיינו, ולחזות בנועם ה'. הגויים החמודים יתקינו עבודתו מזגנים, יתכנתו מחשבים ויסללו כבישים. ואנחנו – נסיים ש"ס ירושלמי בכולל מיר...

ועד אז? מה יהיה על תכלית העולם? אם יעסקו כולם בחריש ובקציר, תורה מה תהא עליה? לשם כך נבחר שבט לוי. שבט אחד מתוך שנים עשר פטור מהקללה. בינתיים, יחזיקו הם את העולם, ואנחנו נחזיק אותם. "לא יהיה לכהנים הלויים, כל שבט לוי, חלק ונחלה עם ישראל... ה' הוא נחלתם!" (דברים יח, א). הם יהיו שליחים שלנו לקיום תכלית העולם, הם ייצגו אותנו נאמנה מול בורא כל העולמים, הם יחשבו תמורתנו דפי גמרא במקום בעבודת האדמה, בעבודת ה' ולא בעבודת הבוס.

אגב, קיים רמז נפלא למסר זה, שהלויים הם מרכזו של עם ישראל, בתוך המילה "ישראל". כאשר נכתוב אותה במילוי אותיות, האותיות האמצעיות ירכיבו את המילה "לויים". הנה, אין יותר ברור מזה:

י	ו	ד
ש	י	ן
ר	י	ש
א	ל	ך
ל	מ	ד

מהו סוד הקרבן? כשאנו מקריבים קרבן, הרי שהוא כביכול מייצג אותנו. מה שנעשה בו, עלינו לחוש כאילו נעשה בנו (עיין רמב"ן, ויקרא א, ט). משום כך, כאשר עם ישראל שולח את הלויים למלא את מקומו בעבודת ה', הוא הופך אותם למעין קרבן; הלויים מייצגים אותו, ולכן "וסמכו בני ישראל את ידיהם על הלויים". הסמיכה על הקרבן היא "בכל כוחו", כדי ליצור את החיבור בין המקריב לבין המוקרב, וגם כאן נדרשה סמיכה בין המקריב – עם ישראל, ובין המוקרבים – הלויים. כך גם

מניפין אותי ואמר לי הרי אתה טהור, והביא את אהרן אחיו וקישטו ככלה והושיבו באוהל מועד" (במדבר רבה יח, ד).

אך הרי פרשה זו באה לתאר את תהליך הפרשת הלויים מתוך בני ישראל להיות לנחלת השם יתברך! כמה וכמה פעמים מוזכר בתורה שהלויים נתונים לקב"ה: "ולקחת את הלויים לי אני ה'" (במדבר ג, מא), "ואני הנה לקחתי את הלויים מתוך בני ישראל... והיו לי הלויים" (במדבר ג, יב).

שיבוי | הרב אמינה | אהרון בייפוס

מיהו חרדי אמיתי?

הנה לנו ספרי בפרשתנו: "ויאמרו האנשים ההמה אליו – מגיד שהיו בני אדם כשרים, וחרדים על המצוות".

ומה זיכה אותם בתואר הכבוד "חרדים"?

רבותינו מגלים, (סוכה כ"ה). שהיו אלו נושאי ארנו של יוסף, שאת תחנוניהם לשותפות בקרבן פסח הביעו באומרים: "למה ניגרע...".

הגר"מ רובמן זצ"ל מבחין, כי למרות שהיו פטורים מקרבן פסח, סרבו לקבל את הפטור וניהלו מו"מ עם משה בטיעונים שונים, לאפשר להם להתחייב במצוה.

אוהב ה', אינו מחפש עצות "להסתדר" עם ההלכה. הוא מחפש דרכים, בהם יוכל לקיים עוד ועוד מצוות.

הוא חרד שלא יפספס הזדמנויות של קיום רצון השי"ת.

ולכשתימצו, חרדה-חשש הוא טבע אנושי, המלווה את שאפתנות.

אשרי החרד לדבר ה'.

מהי, אם כן, המשמעות החיובית והמכבדת של פעולות אלו כמו התגלחת והתנופה?

רש"י, בדרשה ארוכה ומפותלת, מסביר על פי רבי משה הדרשן את תגלחת הלויים בהקשר של "תגלחת המצורע": הלויים באים לכפרה על הבכורים, הבכורים עבדו עבודה זרה, עבודה זרה נקראת "זבחי מתים", והמצורע חשוב כמת. הנה הגענו לתגלחת המצורע. האמת היא, שאחר כל דרשת ה"דומינו" הזו, עדיין קשה: על פי דברי רש"י, הבכורים הם המתכפרים והלויים הם ה"כפרה". מי אם כן צריך להתגלח? הבכורים! וכי מי מתגלח במצורע, הוא או הכבש שלו!?

ועוד שאלה קטנה, שמקוננת בלב: בפרשת הלויים ישנו פסוק ייחודי: "ואתנה את הלוי נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל, לעבד את עבדת בני ישראל באהל מועד ולכפר על בני ישראל, ולא יהיה בבני ישראל נגף

קשה לעיתים לתפוס את גודל הפער בין הנגלה לנסתר, בין פשט הפסוקים לעומק משמעותם. אנו קוראים שוב ושוב את הכתובים, אך דמיונו מתקשה לפרוש כנפיים אל הממדים העלומים. נסו לדמיין לרגע: יהודי מכובד, עטור פראק והמבורג, אב למשפחה ענפה, אולי אף סב לנכדים מתוקים, גבוה קומה וחסון, שמשקלו נישא במספר תלת ספרתי – עומד בתור ארוך, המשתרך לאלפי אלפי לויים כמותו. אחד אחד הם ניגשים אל אהרון הכהן.

וראו זה פלא! אהרון אוחד בו ומניף אותו באוויר! עודו מרחף בין שמיים לארץ, ואהרון מנענע אותו כמו לולב, מוליך ומביא, מעלה ומוריד... "בוא וראה: אהרן כשהניף את הלויים, כ"ב אלף הניף ביום אחד. כיצד היה מניפם? מוליך ומביא מעלה ומוריד" (ויקרא רבה, אמור פרשה כו). מחזה מבין, לא? מה פשר התנופה המסתורית הזו, ומהי משמעותה העמוקה?

אם דמיינו את הלוי המכובד שלנו עטור הדרת פנים, פיאות רחבות מאפירות וזקן רבני מהודר, הרי שטעינו מעט. שכן, קודם לכן עבר אותו יהודי תגלחת מקיפה בתער של כל בשרו – ו"כל כולל הכל". שלשה מגלחים ותגלחתן מצוה: הנזיר, והמצורע, והלויים. וכולן שגלחו שלא בתער או ששיירו שתי שערות – לא עשו כלום" (נגעים פי"ד מ"ד). כעת הוא נראה כמעט "בר מינן" רחמנא ליצלוך. האם היינו יכולים לדמיין את משה רבינו, גם הוא לוי, מגולח כך מראשו ועד רגליו? (סנהדרין קי, א). האם אין זו השפלה פומבית, בשידור חי, לעיני כל עם ישראל?

חויה זו הייתה ללא ספק מטלטלת ומעוררת תהיות. מכל זווית שלא נביט, מדובר בנס גלוי! הרי גם אם תנופה של כל לוי ארכה חמש שניות בלבד, הרי שבדקה הונפו שנים עשר לויים, ובשעה – שבע מאות ועשרים. נדרשו כשלושים שעות רצופות כדי להניף את כל עשרים ושניים אלף הלויים! יבוצה נתפרסם אהרן בגבורה גדולה וכח עצום, שיניף את הלויים שהיו שניים ועשרים אלף ביום אחד הוא לבדו. או היה זה בדרך נס" (רבינו בחיי, פרק ה, פסוק כ).

אך בזה לא תם הטקס המורכב. מלבד התגלחת והתנופה, הייתה גם "סמיכה": "וסמכו בני ישראל את ידיהם על הלויים". כמה מבני ישראל סמכו? שש מאות אלף איש? על ראשו של כל לוי? נזכור: "סמיכה" אינה "ברכת הבנים" בליל שבת – "יברכך ה' וישמריך"... סמיכה היא בהישענות בכל הכוח על ראש הקרבן (תגיגה טז). כמה אנו אסירי תודה ל"חזקוני" שהאיר את עינינו ופירש שהבכורות הם שסמכו על הלויים. בכור אחד, אם כן, על כל לוי – לא נורא כל כך.

אם כן, מה פשר כל זה? התגלחת, התנופה והסמיכה נראות לכאורה כמעשים מבזים: תגלחת עושים למצורע, תנופה – למנחה, וסמיכה – לקרבן. כך אכן חווה זאת קורח, וזה היה בדיוק הטריגר למחלוקתו עם משה רבינו: "כשאמר הקדוש ברוך הוא למשה: 'קח את הלויים מתוך בני ישראל וטהרת אותם, וכה תעשה להם לטהרה', מיד עני כן לקרח (גילה את כל עשרו). התחיל לחזר על ישראל, לא היו מכירים אותו. אמרו לו: מי עשה לך כך? אמר להם: משה עשה בי, ולא עוד אלא נטלני בידי וברגלי והיו

שאלה

שאלה מבית הדין לגיוור: מעשה בגר צדק, שלאחר מילה וטבילה כדין, נערכה לכבודו סעודת מצווה קלה, שכללה מאכלי חלב. אך אז התברר כי הגר אכל מאכלי בשר קודם הטבילה. ונשאלה השאלה האם צריך במקרה כגון זה להמתין את ההמתנה הראויה לאכילת מאכלי חלב? כמו"כ נשאלה השאלה במקרה הפוך, שבו סמוך לטבילה אכל הגר מאכלי חלב, ורוצה לאכול מיד לאחר מכן בשר ללא המתנת פרק זמן כנהוג, האם יש להקפיד על המתנה זו?

תשובה

|| א. 'כקטן שנולד' - דין, או מציאות?

דבר פשוט להלכה, (ראה - רמב"ם איסור יג, ו. וש"ע י"ד רסח, א) שגר שלא השלים את הפעולות הנדרשות לגיוור - מילה וטבילה - דינו כגוי לכל דבריו.

ואם כן, לכאורה מאחר ואמרו חכמים (יבמות כב. וש"נ) 'גר שנתגייר כקטן שנולד', יש מקום לומר שאין להתחשב בדברים שנעשו קודם הגיוור לעניין קביעת ההלכה לאחר הגיוור. וכשם שפקעו מהגר דיני קירבת משפחה, וירושה, (ראה - ש"ע י"ד רט) אולי יפקעו ממנו גם שאר הלכות הנובעות ממעשיו קודם הגיוור.

אך באמת כשנעמיק בדבר נראה, שלא אמרו שהגר 'כקטן שנולד', אלא בנוגע ליחס שבין הגר לסביבתו הקודמת - דיני קרבת משפחה וירושה.

אבל בנוגע ליחס שבין הגר לעצמו הדבר תלוי במחלוקת.

כך למשל מצאנו שנחלקו רב יוחנן וריש לקיש (יבמות סב.) האם גר שהוליד בנים בגיוור קיים מצוות פור'.

וכן נחלקו תנאים (שם מח:) - האם גר שעבר עבירה בגיוור נענש עליה בידי שמים בגיוורו.

כמו כן, בדברים הקשורים למציאות, בפשטות אין אומרים שהגר 'כקטן שנולד' ונשתנה גופו, ועל כן פסקו אחרונים (ראה - ש"ת בשמים ראש סי' קמב) שגוי שנסתר אסור לבא בקהל כשנתגייר כדין פצוע דכא ואין אומרים שמכיון שגר שנתגייר כקטן שנולד' כאילו הוא סריס בידי שמים.

אך יש להעיר מהמבואר בפירוש המשנה לרמב"ם במסכת זבין (פ"ב משנה ג) במה שאמרו שם 'הרואה קרי אינו מטמא בזביה...' עובד כוכבים שראה קרי ונתגייר

המשך מעמ' קודם

תנופת הלויים היא "כדרך שמניפים את הכבש של אשם מצורע כשהוא חי" (רש"י, ח, יא.).

מינוי הלויים לתפקיד החשוב והגדול הזה, אינה חגיגה פרטית של השבט. זוהי שמחתם של כל עם ישראל, שמעתה יש להם שליחים לקיום תכלית העולם. והקדוש ברוך הוא מראה גם הוא מיד את שמחתו, ומזכיר את בני ישראל חמש פעמים בתוך פסוק אחד, מתוך חיבה עצומה לעמו.

הבנו כבר ברוך ה' שתהליך זה שעברו כל שבט לוי אינו משפיל ומביך, אדרבא, הוא מצביע על רום מעלתם ומעמדם של השבט. הוא שנבחר להיות עמוד התווך עליו עומד כל העם כולו. שבט לוי הם "בנייני האומה", הלב הפועם של עם ישראל. אנחנו כולנו, בני אחד עשר השבטים, נספחים אליהם וחוסים תחת מטרייתם. זוהי המשמעות הפנימית של התנופה והסמיכה, המלמדות בבירור על היות שבט לוי ה"קרוב" של העם כולו. אך מה עם התגלחת?

לפני חודשים ספורים רעשה הארץ. הרמטכ"ל הסייר "פאצ" (סיכה) של "משיח" מזרועו של לוחם חרדי, ותחב לו זאת לכיס חולצתו, תוך כדי שהוא אומר לו: "אתה יכול לשים את זה בפנים קרוב ללב, לא על המדידה" נשמע קשוח, אבל בצבא כמו בצבא, איך עושה מה שאתה

הקשר עורני בין שניהם טרם יפרת

(במדבר יא, לג)

אמר רב חסדא: אכל בשר - אסור לאכול גבינה, גבינה - מותר לאכול בשר. אמר ליה רב אחא בר יוסף לרב חסדא: בשר שזין השנינים מהו? קרי עליה: הכשר עודנו בין שנייהם. (חולין קה.)

ד"ה אסור) החשש הוא משום שבשר מוציא שומן הנדבק בפה ומאריך טעמו.

אך הרמב"ם (מאכ"א ט, כח) כתב שהאיסור משום חשש בשר שבין השנינים.

ובשו"ע (י"ד פט, א, ועיין ב"י) החמיר כשני הטעמים.

ובנוגע לנדון דידן - אף שאולי בנוגע לחשש בשר שבין השנינים היה אולי מקום להקל בגר שטבל ונבדק היטב קודם הטבילה מחציצה. אך טעמו של רש"י ודאי שייך גם בו - ועל כן אין להקל.

|| ג. סיבת ההמתנה לאחר אכילת חלב

בנוגע למנהג להמתין פרק זמן לאחר אכילת חלב (שהובא ברמ"א י"ד פט, ב), שהוא מנהג מאוחר שמקורו בזוהר (פר' משפטים קכה., ראה - ביאור הגר"א שם ס"ק יא), ועניינו שאכילת בשר וחלב בסעודה אחת מעוררת דינים גדולים, יש מקום לומר שאכילת הגר קודם הגיוור ולאחרי - אינה נחשבת כסעודה אחת. שלענין זה ודאי אומרים 'כקטן שנולד', וכן"ל.

|| הכרעה למעשה

גר שאכל בשר קודם הטבילה, יש לו להמתין אחר הטבילה כדין קודם שיאכל חלב. מאחר וטעם האיסור הוא עניין מציאותי - או מחמת טעם הבשר, או מחמת חשש בשר שבין השנינים.

אך גר שאכל חלב קודם הטבילה - יכול לאכול מיד לאחריה בשר ואינו צריך להמתין כלל. כיון שטעם המנהג הוא דיני, ועל פי סוד - שלא לאכול בסעודה אחת, ולענין זה - 'גר שנתגייר כקטן שנולד' דמי.

המדור נועד לעורר את לב המעיינים בלבד, ונכתב בקיצור רב בבחינת'תן לחכם ויחכם עוד'. למותר לציין כי שאלות בדיני ממונות יש לברר במעמד שני הצדדים בפניו הדין הדין תורה. הערות הארות וביקורת בונה התקבלה בברכה במייל: assafe@rbc.gov.il



להערות והארות:
Echsofo@gmail.com

לרפואת
יוסף משה בן אורה
ב"חש"ח

התערבויות בג"ץ, שיגאץ, והפגנות רבות משתתפים, כשכולם זועפים ופניהם חמוצות. גם בימים אלו, הארץ רועשת וגועשת: הכנסת תתפזר? ממשלה תיפול? הכל משום שלא העמיקו די בפרשת הלויים.

לו למדו את דברי הרמב"ם, בסוף הלכות שמיעה ויובל הלכה למעשה, בוודאי היו מכירים טובה גדולה ל"קרוב" היקר הזה - לשליחים הנאמנים שלהם לקיום התכלית. היו מניפים אותם תנופה של גאווה, וסומכים עליהם בשתי ידיים מלאות אמונה, מתוך הבנה ברורה שהם-הם הצינורות לכל הטוב השפוע עלינו. היו מבינים שהם המגינים האמיתיים עליהם, המצילים אותם הלכה למעשה יום יום, בניסים ונפלאות גלויים ונסתרים. או אז, היינו פטורים מכל העונשים והנסקציות המכאיבות, וכל עם ישראל היה בא על מקומו בשלום ובשלווה.

רוצה. האם ראינו פעם חייל עם קוקו? עם שיער מתולתל היורד על פי מידותיו? עם תספורת מדורגת? עם שפם מרשים? לא! ולמה? כי חייל אינו אדם פרטי, הוא מחויב לחלוטין להוראות מפקדיו. החיילים כולם מחויבים לתספורת קצרה ואחידה.

להבדיל אלף אלפי הבדלות ובסיעתא דשמיא, ניתן להבין את עומק תגלחת הלויים: בכניסתם לתפקידם הנשגב, נדרשו הלויים להפנים שינוי דרמטי במעמדם. מעתה ואילך, הם אינם עוד יחידים מן השורה, אלא "חיילי ה'" - מגויסים ל"מילואים" נצחיים, שאין להם קץ. על כתפיהם הרחבות מונח הקיום הרוחני והגשמי של עם ישראל כולו. בהם תלוי השפע האלוהי המתפשט לשדות ולכרמים, למעינות ולנחלים. כדי לחרוט תובנה זו עמוק בנשמתם, נדרשה מהם פעולה דרסטית וחד פעמית של ביטול מוחלט של ה"אגו" וה"אני". זוהי המשמעות הפנימית של התגלחת - לא השפלה, אלא התעלות. היא באה להעלותם לדרגה גבוהה מאין כמותה של קדושה וטהרה, מתוך התבטלות מוחלטת לתפקיד הנעלה של חייל בצבא ה'.

כמה צער וכמה סבל מביא העם היושב בציון על עצמו, רק משום שאינו מכיר באמיתות פשוטות אלו. עשרות שנים אנו שקועים בוויכוחים עקרים על "שוויין בנטל" ו"שוויין בכטל", בשיח רועש של "בעד" ו"נגד", עם

תתנהג כאילו אתה מי שאתה רוצה להיות

דע את עצמך הרב משה ניצ'ניסקי

באחד מבתי התפילה בו אני נוהג להתפלל מניין רודף מניין, מניין מסיים ומיד אחריו יתחיל מניין אחר. באחד מהפעמים בהיותי נערך לקראת המניין החדש אני תופש את עצמי מתבונן בקהל העצום שזה עתה סיים את תפילתו השועט לעבר דלת היציאה איש איש לדרכו, זה לתלמודו וזה לעיסוקו לאחר שהטעינו עצמם במזון הרוחני ההכרחי להמשך תפקודם בזה העולם כדברי הכוזרי (מאמר השלישי אות ה'): "**...שכן תפלת האדם טובה לנפשו כשם שהמזון תועלת לגופו וכן ברכת כל תפלה שורה על האדם עד שעת תפלה שאחריה כשם שכח הסעדה שסעד מתקים בו עד שישעך סעדת לילה אולם ככל אשר תתרחק שעת התפלה תלך הנפש הלך וקדור מטרדות העולם הבאות עליה...** אך בשעת התפלה מטהר האדם את נפשו מכל מה שעבר עליה בינתיים ומכין אותה לקראת העתיד..." ואני מתעורר לתופעה מעניינת והיא; שאין לך אדם צעדי והלכותיו דומים לחברו.

נהוג תמיד לשים דגש על ההבדל הקיים בין דעותיהם של בני האדם כמדד לתיאור השוני והייחודיות של כול אחד ואחד וכפי ששגור בפי כל אמרת חז"ל: "**כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות**" (ברכות נח:). אך לא נתקלתי אף פעם בהתייחסות המדברת על השוני בפסיקות בני האדם כמדד ואמצעי להכיר בייחודיות והשוני בין בני אדם. החידוש שהתחדש היה שהפסיקות מספרות סיפור. יש אחד הגורר את רגליו ונראה כי מסע החיים כבד עליו מנשוא, האחר קליל ונראה הוא כמדלג בין המרצפות משדר חינוניות ואנרגיות אין סופיות ואכן הוא מהעוסקים בצרכי הציבור הנמרצים המוכרים

בישוב, השלישי כולו אומר כבוד צעדי עקב בצד אגודל ניתן להתרשם כי הינו אדם המחושב שאין רגליו אלו המוליכות אותו אלא הוא המוליך את עצמו...

אם אכן כך הם הדברים, ניתן להסיק מכאן מסקנה: יש ומעשי האדם הם תוצאה מצפונות ליבו ואישיותו. ישנו קשר בל ינותק בין הגוף לנפש, קשר פלאי עליו אנו מברכים מספר פעמים ביום "**ומפליא לעשות**" עדי כי אף חכמי המדע מדברים ומכירים ביחסי הגומלין בין גוף לנפש. אשר על כן, בהיות האדם במצב רוח מרומם שמח וטוב לב ניתן להיווכח לכך בקלילותו, בתנועותיו הנמרצות ולחילופין בעת היותו טרוד ועסוק במחשבות ודאגות העתיד הליכותו תהיה איטית ומהוססת ראשו מוטה כלפי מטה ונגרר אחרי הליכתו...

אין ספק שבכל עבודת המידות וההתפתחות אישית ככל שאדם משפר את מעשיו והליכותיו נראה זאת גם בהליכות ויוקרה השינוי הפנימי הנפשי על גופו. יחד עם זאת כשהאדם חפץ שינוי עליו להכיר כי קיים צורך **להרהר** אודות השינוי המיוחל, לקבל **החלטה** ליישמו, **לצייר** את השינוי המיוחל ולראות בעיני רוחו כיצד זה בא לידי ביטוי בפעולותיו ואז, **להחיל ולסגל** לעצמו אי אילו פעולות מפעולותיו של האני המיוחל. אם אדם יחכה להיות מיליונר על מנת להיות נדיב ולפזר ממנו לצדקה יתכן ויעבור הרבה זמן עד שזה יקרה במציאות כאן, בעולם המעשה. אבל יכול הוא לבחון אי אילו פעולות כיום במצבו העכשווי יכול כבר לסגל לעצמו, שיפגינו את הנדיבות והפזרנות לצדקה שהוא כה חושק ומשתוקק ואותם לעשות ובוזה כבר חי הוא את השינוי שאותו הוא רוצה להיות.

שלשים מי שברך לאור חדש

אילנא רברבא ה' דב סוקולובסקי

הדלקה: הגר"ח פגש באמרי אמת ששאלו מתנחומא תצוה אר"ח סגן הכהנים הייתי משמש בביהמ"ק ומעשה נסים היה במנורה שהדליקוה בר"ה ולא כתתה עד שנה אחרת, והלא מצוה להדליק כל יום. וענה הגר"ח שהוסיפו כל יום טיפה שמן להדלקה, וכדאי בביצה כב. שהנותן שמן בנר הרי"ז מבכיר. וכע"ז הקשה הגה' ראמ"ה על הרא"ש (שבת כ"ז), שכששמן שיעור שמן בשעת הדלקה לא יצא, מדוע לא יוסיף אח"כ. אכן צ"ע אף אם זה מבכיר אי"ז הדלקה.

ויש שתיצרו ע"פ מנחות (צט.) שבמקדש היו י' מנורות וכולן דלקו (ילקוט מליים קפה), אלא שחובת הדלקה יש באחד, ולפי"ז הנס היה באחרים.

שלשים: אשר ללויים (ח נד) נחלקו רש"י ורמב"ן אם בן כ"ה מתחיל לעבוד, ונ"מ לחזן בר"ה, דהרמ"א כ' (אר"ח תקפא, א) שהש"ץ בר"ה יהיה בן ל', אך בד"מ כ' שאפשר כבר בן כ"ה ומצוה מן המובחר מל', ובביהמ"ד כ' שמי הדין הם כעבודת הלויים שזה מקורו של הרמ"א. כהנים - חסד, לויים - דין (זה"ק צו זכ ונשא קמו). ובדברי יצ"ב יושב שדברי הד"מ כהרמב"ן שעבדו מכ"ה. (והחזן רח"ה מעל ל' ואינו לוי).

מי שברך: בשע"ת תצב כ' שיש נוהגים להתענות ב"ה אחרי שבועות. וא"כ עליהם לומר מי שברך לבה"ב בשבת זו (אחרי ימי השלמה). אכן לא מצאנו שנהגו כן. אבל כדאי לעשות מי שברך כללי.

חרדים: למה נגרע (טו ז) ובספרי: ויאמרו אנשי ההמה מגיד שהיו כשרים וחרדים על המצוות. ואמר הגר"מ רובמן (רי תפא"י חיפה) למה זכו להיקרא כשרים וחרדים על המצוות, כי היו יכולים להיפטר ששרי היו מנושאי ארונם של יוסף, אבל אוהבי ה' אינם מבקשים ליפטר, אדרבה מחפשים להתחייב במצוות. חרדי אמיתי.

סביר להניח שאותו מתפלל שגרר את רגליו וניתן היה להתרשם שקצת כבד לו מסע החיים אם היה מחיש את צעדיו ודואג שהליכותו תהיה נמרצת ומעודדת זה היה פועל שינוי בהרגשותיו ובאישיותו. יש ואדם השיג בחייו אחרי עבודת מידות אינטנסיבית וארוכה את מידת הענוה אך יש ואדם יכול להתנהג בענוה ובכך גם אם אינו השיג את תוכנה הרי הוא חי בענוה ו"**על כן אפרש לך איך תתנהג במדות הקצונה, ללכת בה תמיד: כל דברך יהי בנחת, וראשך כפוף; ועיניך יביטו למטה לארץ, ולבך למעלה; ואל בדיט בפני אדם בדברך עמו...**" (אגרת הרמב"ן).

"אמר רבי יצחק הרוצה שיחכים ידריש ושיעשיר יצפין, וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום..." (ב"בכ"ה:). המנורה במשכן מסמלת את סמל החכמה ותורת החינוך רמזו בה, כלשון המשנה במנחות (פ"ד, מ"ד): "**אין מחנכין את המנורה אלא בשבעה נרותיה של בין הערביים...**". **בהעלותך** נאמר ולא **בהדלקתך** ללמדך: שמלאכת ההדלקה היה צריך להיות עד "**שתהא שלהבת עולה מאליה**" ומכאן ניתן להסיק כי ישנן פעולות שעלינו לעשות ולנהוג בשביל להיות האדם אותו אנו רוצים להיות ורק אז יתקבעו המעשים ל"טבעים" ויעשו מאליהן.

צידה לדרך

הכירו בהבדל בין להיות השינוי אותו אנו רוצים להיות לבין **להתנהג** את השינוי. התחילו להתנהג ותיווכחו לראות, כמה מהר תתחילו להיות מי שאתם רוצים להיות.

אור חדש: י"א פיוט 'מאורה' בחנוכה ובשבת בהעלותך. בסופו כתוב: בנה אריאל, וחיט גואל, שלח אלי ממך פדות. רצה והציא, לעמך פצה, פדוה מן ידי עבדות. רבות חסדו, לבן יידו, לנהגה מכבדות. יחלצהו ויפצוהו, יריצהו מבור דודת. יצו אורו, לבן בכורו, חבוש מזורו, בכל מרדות. חסדים גמול כמו מתמול, במשכנותיך ידידות. קני מנורה, אשר לאורה, עוד תהיה לעדות. **אני מקודש לאור חדש ועלי יזרח השם.**

סימן: מהללאל (קלו) (בראשית ה). אבי ירד, והקשר לפרשה ע"פ הגמ' שמרע"ה נקרא ירד, לפי שירד לישראל מן בימיו, ובפרשתנו המן.

הקדוש"צ מבאבוב אמר על דברי המגיד ממעזריטש ועוד ש"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, כנגד י"ג מדות רחמים, ולכן כשמרע"ה עורר רחמים על מרים אמר א' -ל' שזה כנגד ק"ו ואביה ירוק ירק וכו'. (בבית האוצר להגריי ענגיל מבאר בא' הביאורים שלכן אין עונשין מן הדין, דק"ו כנגד א' -ל' מדת רחמים). ובקדמונים 'הנכנס לבקר חולה בשבת אומר שבת היא מלעוק ורפוק"ל', רמזו בפסוק: **'משה' ידבר, ר"ת שבת היא מלעוק, והאלקים יענוה ב'קול', ר"ת ורפואה קרובה לבוא. ובסוף הפרשה תפילת משה על מרים, סכום הפסוקים 'קלו' ר"ת ורפואה קרובה לבוא, וסימן מהללאל כנגד מדת רחמים א' -ל'.**

יא"צ: רבי ירוחם ליוואוץ ממיר, הגר"ש וולבה סיפר שפעם הגר"י פגש מנהיג מפלגה דת"ל שטען אדם מדברים מוליטיקה בישיבה, אחרת מדוע מתוך 400 בחורים במיר אין חבר במזרחי, ענה הגר"י אנו **רק** מחנכים לתורה, כנראה שתורה ומפלותכם סותרים זא"ז... (נא להראות לסמורטריץ). ושל הגה"צ ר"א כהן זצ"ע ר"י חברון, (תשכ"א. ביום פטירת רא"ה מייטעס, שניה לא השאירו זש"ק). המליצו על יום זה הפסוק בצל כנפיו **ל'ת-סיון**.

המכריז על סיום ההפסקה, וילדי הכיתה נכנסו אל הכיתה. איציק לא רצה שישימו לב שהוא נגע בתיק של יענקי, ולכן דחף את השעון לכיסו. שניות אחדות חלפו וכבר יענקי גילה את פשר ההיעלמות. "כעת", חשב לעצמו באומללות, "הרב'ה יחשוב שאני גנב..."

התלמידים עמדו בשורה. בשקט מוחלט. והמורה עבר בין כל התלמידים. המתח היה עצום. איציק היה השמיני בשורה. ובכל רגע ורגע הרגיש איך הלב שלו מתכווץ ודופק בפראות. הוא פחד ממש. עוד רגע זה קורה.

לפתע הוא הרגיש את ידו של המורה מרפרפת ליד הכיס שלו, ושניה אחר כך השעון נשלף ממנו. המורה לא אמר דבר. המשיך את הסיבוב כאילו לא נמצאה "האבידה".

אחרי דקה של מתח מורט עצבים הורה המורה לתלמידיו לפתוח את העיניים. "האבידה נמצאה!" הכריז בקול נעים. והחזיר ליענקי את השעון.

כאילו לא קרה כלום, הורה לתלמידיו לפתוח את ספרי הלימוד והחל בשיעור.

חלפו עשרים וחמש שנים. הרב לוינזון, שכבר היה יהודי מכובד בגיל העמידה, משתתף בשמחת החתונה של אחד מידידיו משכבר הימים. לפתע ניגש אליו אברך צעיר. "שלום הרב לוינזון", אמר בהערצה. "הרב זוכר אותי? שמי יצחק דושינסקי". לא נעים. אבל הרב לוינזון לא זכר.

"הרב לוינזון, אתה היית המורה שלי בכיתה ד'. תדע לך שאתה שינית לי את החיים", אמר רבי יצחק. "בזכות הסבלנות והמידות הטובות שלך, אני החלטתי כבר אז בגיל עשר, שאני רוצה להיות מורה. ולא סתם מורה, אלא מורה כמון. הרב לוינזון".

"על מה אתה מדבר?" שאל הרב לוינזון. "הרב זוכר את הסיפור שהיה עם השעון שנגנב? שהרב בדק את כל התלמידים?" שאל רבי יצחק בלהיטות. "בוודאי שאני זוכר". השיב לו הרב לוינזון.

"אז זהו, שאני הייתי זה שלקחתי. אמנם בטעות. אבל לקחתי. וכל כך התפעלתי מזה שעד סוף השנה הרב לא אמר לי כלום. אפילו לא מילה אחת. זה היה בעיני כזה עוצמתי. שהרב הצליח להתייחס אליי כרגיל עד סוף השנה בלי להזכיר אפילו ברמז את עובדת הגניבה. זה היה כזה מיוחד ועוצמתי בעיניי, שהחלטתי כבר מגיל צעיר שאתה, המורה הרב לוינזון, אתה המודל לחיקוי שלי. והנה, אני זוכה היום להיות מורה בישראל".

"תודה על המחמאות. אבל אני רוצה לגלות לך עוד קטן", אמר הרב לוינזון. "אתה יודע איך הצלחתי להתייחס אליך כרגיל עד סוף השנה? איך לא אמרתי לך מילה אחת? רמז אחד? מסיבה מאוד פשוטה: כי עד לרגע זה, גם אני לא ידעתי שאתה הוא זה שגנב את השעון. לא ידעתי כי לא רציתי לדעת".

"כשעברתי בין התלמידים לבדוק מי הוא זה שגנב, לא רק אתם עצמתם את העיניים, גם אני עצמתי אותן. לא ידעתי..."

להסתובב ולשבת כשפניהם אל הקיר האחורי של הכיתה.

גם כעת, אחרי חיפוש ומישוש בעשרים תיקי תלמידי הכיתה, עדיין לא נמצאה "האבידה". השעון לא נמצא באף מקום. יענקי היה נראה לחוץ, כוסס את ציפורניו במתח ובחשש.

ווארט לשווער הרב שמואל עמנואל

והדבר צריך ביאור: מדוע נחשוב שבכל פעם שסתרו ונסעו עם המשכן למקום אחר, נחשב הדבר ל"סותר במקומו", וכי העובדה שהכל נעשה על פי ה' משנה את העובדה שהחניה היתה במקום אחר מהמסע?

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר, תשל"ג, עמוד ק"כ) מבאר באופן נפלא: כאשר שואלים אדם "היכן אתה נמצא?", אדם רגיל לענות את התשובה המתאימה למקום הפיזי והגיאוגרפי שבו הוא נמצא. כלומר: בבני ברק, בירושלים, ברכסים וכדו'.

לעומת זאת, אם היינו יכולים לשאול עולל המצוי בחיק אמו היכן הוא נמצא, לא היה עונה לנו את שם העיר או השכונה שבה הוא נמצא, אלא היה עונה: אני אצל אבא שלי. בכל מקום שהיא נמצאת, אני איתה...

כן הוא גם בדברי הגמרא. המשכן שהלויים סתרו, אכן נבנה במקום אחר שאינו מקומו הגיאוגרפי הקודם, אך הוא נשאר בתוך ה"על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו", ועל כן, אין כאן שינוי מהמקום הקודם...

(שלא) במקומו

בפרשת השבוע אנו לומדים על המסעות והחניות של בני ישראל במדבר: על פי ה' יחנו, ועל פי ה' יסעו (ט, כג) הם לא היו מחליטים בעצמם ומרצונם מתי ולכן ללכת או לחנות, אלא הכל היה על פי ה'.

אחת המלאכות במלאכת שבת היא מלאכת "סותר". הכלל במלאכה זו, שפעולת הסתירה צריכה להיות דווקא על מנת לבנות. אך עם הסתירה היא לא על מנת לבנות, נחשבת כפעולת קלקול, וכל המקלקלים בשבת פטורים.

הגמרא בשבת (דף לא:) דנה בעניין אדם שסותר את הבניין על מנת לבנותו שלא במקומו, האם נחשב למלאכה שחייבים עליה. רוצה הגמרא להוכיח שנחשב למלאכה, כי הרי האיסור המקורי של מלאכת סותר במשכן היה לסתור את עצי המשכן על מנת לבנותו במקום אחר.

דוחה הגמרא, שמהפסוק "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו", אנו לומדים שהכל נחשב כאילו בונה את המשכן מחדש במקומו.

"טוב ילדים" אמר להם המורה, "אינני מוצא את השעון בתיקים שלכם. ולכן, אני נאלץ לעבור אל השלב הבא. כעת אבצע חיפוש בכיסים שלכם". התלמידים הביטו זה אל זה בזעזוע. אחד מאיתנו, חשבו כולם, הוא גנב מתוכם שמחביא את השעון של יענקי בכיסו. מעניין מי זה? חשבו לעצמם בשקט. "עליכם לעמוד ליד הקיר בעצימת עיניים. אין לפתוח את העיניים בשום אופן עד לסיום הבדיקה. כדי שלא תדעו מי הוא הגנב, אנחנו נערוך את החיפוש כך: אני אעבור בין כל התלמידים ואמשש את הכיסים. אם אמצא את השעון אני פשוט אקח אותו, אבל כדי שלא תגלו מי זה היה, לפי המקום בו עצרתי, אני אמשיך את הסיבוב עד סוף השורה".

התלמידים התפעלו מהיצירתיות של המורה שכל כך חשוב לו לשמור על כבודו של התלמיד שנכשל בגניבה. וחיכו במתח לשמוע מה יעלה בגורל הבדיקה.

אחד התלמידים, נקרא לו איציק, ישב רועד במקומו. רועד וחושש. כן. הוא זה שלא הצליח לשלוט ביצרו. כן, הוא זה שבהפסקה, בזמן שכולם משחקים במגרש, רצה לראות שוב את השעון. לא היתה לו כוונה לגנוב, אבל ברגע שהוא פתח את התיק של יענקי כדי לראות את השעון, בדיוק צלצל הפעמון

היה זה סתם יום של קיץ. יענקי נכנס אל הכיתה כרוח סערה, עיניו נוצצות בהתרגשות. על פרק ידו הוא ענד שעון חדש. באותם הימים, שעון חדש לא היה מחזה נפוץ אצל ילדים בני עשר. והשעון החדש של יענקי עורר בהם עניין רב. הילדים בחנו אותו מכל הצדדים, התפעלו לראות כיצד השעון פועל,

איך השעון גם יודע להדליק אור ממנורה זעירה שהיתה קבועה בו, ואפילו איך שהשעון המשוכלל מצפצף צפצוף עדין. לא רק מבטי הערצה נתלו בו בשעון. גם מבטי קנאה. קנאה על גורלו של יענקי ששפר עליו.

"אבא שלי קנה לי את השעון בחוץ לארץ" סיפר יענקי בגאווה לחבריו. "אין להשיג בארץ שעונים כאלו". או שכן, או שלא... מה שבטוח, שלאף חבר לא היה שעון כזה. החברים היו ממשיכים להתרגש אם לא שהמורה נכנס לכיתה, ופיזר את ההתרגשות.

כשהגיעה ההפסקה, ירדו הילדים לשחק במגרש הכדורגל שבבית הספר. יענקי חשש לשלומם של השעון החדש, והחליט להטמין אותו עמוק עמוק בתוך התיק, מתוך מחשבה שמיד בסוף ההפסקה ישוב ויענוד אותו על ידו.

ההפסקה הסתיימה, המורה נכנס באיחור אופייני לכיתה, ומגלה את יענקי עומד במרכז הכיתה וממרר בכי. מבין ההברות הקטועות שיצאו מפיו, הבין המורה כי השעון המיוחד, החדש והייחודי, נעלם כלא היה. המורה ערך בירורים אם אכן השעון הוטמן בתיק או שאולי נשכח במקום אחר. הביירוים העלו עובדה אחת. יענקי החביא את השעון והשעון נגנב. כן כן. השעון נ-ג-נ-ב!!!

המורה לוינזון, שהיה מלמד צעיר אך מנוסה ומאיר פנים, פתח בשיחת מוסר אל הילדים ודיבר עמם כמה חשוב

לשמור על הרכוש. כל אחד על רכושו הוא, וכמה חמורה העבירה הגדולה של גזל. האריך והסביר להם כמה חרטות יהיו בחלקו של מי שלקח את השעון, תוך שהוא נזהר מלקרוא למי שלקח בשם "גנב". אלא רק "ההוא שלקח את השעון".

"גזל מקטרג בראש" אמר להם המורה. אני יכול להבין, שאולי מישהו שראה את השעון והבין שלעולם לא יהיה לו שעון שכזה החליט לשלוח יד ברכושו של חברו, וכעת אותו ילד אינו מוצא את הדרך להחזיר את הגניבה.

האווירה בכיתה הלכה והתחממה. המורה לוינזון הבין שאין מנוס. "אני מצטער, ילדים", אמר בקול נחוש, "אבל אם השעון לא ימצא, אצטרך לבצע חיפוש בתיקים של כולכם." הילדים הסתכלו זה על זה במבטים נוקבים. אף אחד לא זז. את אורת המתח היה ניתן לחתוך בסכין. ילד אחד ניסה להניא את המורה מלבצע את המהלך, אך המורה עמד על שלו. "השעון יימצא. ובזמן הקרוב. אנחנו לא נתחיל בשיעור עד שהשעון יוחזר לבעליו המקורי".

המורה לוינזון החל לעבור בין השולחנות, מסתכל על פניהם של תלמידיו. אך שום דבר לא קרה. המורה ביקש מכל תלמידיו שיניחו את תיקיהם ליד שולחנם, וכדי שלא יידעו מי הוא החשוד במעשה, הורה להם